

Dr. Ujhelyi Dávid*

„THAT ESCALATED QUICKLY”, AVAGY A HÁROMLÉPCSŐS TESZT ÉS A PARÓDIA KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI – II. RÉSZ

IV. A paródia megítélése a háromlépcsős teszt fényében

A nemzetközi szerzői jog keretrendszerének ismertetését, illetve a háromlépcsős teszt kialakulásának és fejlődésének áttekintését követően, ezek fényében érdemben megítélhetővé válik jelen tanulmány fő kérdése, miszerint a paródiakivétel összhangba hozható-e a teszt követelményeivel.

Kiindulópontként le kell szögezni, hogy a paródiakivételre vonatkozó kifejezett rendelkezést az Infosoc-irányelven kívül más nemzetközi jogforrás nem tartalmaz,²³⁷ ugyanakkor a kérdés felvetését két körülmény is indokolja: egyrészt a közelmúltban feléledtek a paródiakivétel szükségességét övező viták, a hazai szerzői jogi jogirodalom nem egységes ebben a kérdésben,²³⁸ így indokolt a szabad felhasználás és háttérének alapos elemzése. Ezenfelül a paródia háromlépcsős teszttel való konformitásának mélyreható vizsgálatára – a jogirodalom elutasító megközelítéséből is fakadóan – nem került sor, továbbá a külföldi jogirodalom is jellemzően azokban az esetekben fáradt vele, amikor a kivételt már az irányadó nemzetközi jogi jogforrások elfogadása után volt kénytelen saját jogában megjeleníteni.

Ez utóbbi esetre példa lehet a japán jog, amelyben 2013-ben merült fel a paródiakivétel elfogadásának gondolata, miután a legfelsőbb bíróság gyakorlatában éveken keresztül elismerte a paródiacélú felhasználások elfogadhatóságát, ám törvényi szinten ennek a leképezése nem valósult meg.²³⁹ De hasonló volt a helyzet Hong Kongban is, ahol 2012-ig nem volt nevesített kivétel a paródia tekintetében, majd pedig egy nyílt végű szabad felhasználási eset bevezetése is felmerült 2014-ben.²⁴⁰ De nem kell keletre tekinteni példaként, az

* A szerző az Igazságügyi Minisztérium Versenyjogi, Fogyasztóvédelmi és Szellemi Tulajdonjogi Főosztályának vezetője, továbbá a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának megbízott oktatója. A jelen tanulmányban kifejtett gondolatok a szerző saját véleményét tükrözik, azok nem azonosak a fenti intézmények álláspontjával. A tanulmányban hivatkozott internetes források utolsó elérési ideje egységesen 2019. október 5.

²³⁷ Ez pl. a BUE-vel szemben kritikaként is felmerült, l. *Eric Allen Engle: When is Fair Use Fair: A Comparison of E.U. and U.S. Intellectual Property Law. The Transnational Lawyer*, 15. évf. 187. sz., 2002, p. 213.

²³⁸ Az I. fejezetben hivatkozott forrásokon túl l. még *Gyenge Anikó: A kivételek és korlátozások céljai a szerzői monopóljogban. Verseny és szabályozás*, 4. évf, 1. sz., 2010, p. 113–117, elérhető: http://econ.core.hu/file/download/vesz2010/02_szerzoi_monopoljog.pdf.

²³⁹ *Mariko A. Foster: Parody's Precarious Place: The Need to Legally Recognize Parody as Japan's Cultural Property. Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law*, 23. évf. 2. sz., 2013, p. 344.

²⁴⁰ *Wenwei Guan: Fair Dealing Doctrine Caught between Parody and UGC Exceptions: Hong Kong's 2014 Copyright Amendment and Beyond. Hong Kong Law Journal*, 45. évf. 3. sz., 2015, p. 720.

Egyesült Királyságban²⁴¹ és Kanadában²⁴² ugyanis szintén heves vita zajlott a paródiakivétel megítélése kérdésében nem is olyan régen.

Jelen tanulmányban a paródiakivételt a TRIPS-megállapodás és az Sztj. tesztjének tükrében kívánjuk vizsgálni: előbbi azért tűnik indokoltnak, mivel a Vitarendezési Testület ki-munkált útmutatót adott a teszt értelmezése vonatkozásában, utóbbi pedig azért, mivel a hazai szabályozás sajátos tesztje akár ettől eltérő értelmezésre is okot adhat, illetve az Sztj. tesztje – a fentiekben kifejtettek szerint – megfelel a WCT és az Infosoc-irányelv rendelkezéseinek is.

IV.1. A paródia a TRIPS-megállapodás tesztjének olvasatában

Ahogy a fentiekben részletesen kifejtésre került, a WTO Vitarendezési Testülete részletesen foglalkozott a teszt egyes elemeinek tartalmával.

A TRIPS-megállapodásba foglalt háromlépcsős teszt első eleme különleges esetekben teszi lehetővé a kivételek és korlátozások bevezetését, ennek körében a szabad felhasználásnak tisztán definiáltak, az adott vagyoni jog gyakorlásához, kiaknázhatóságához képest pedig korlátozottnak kell lennie.²⁴³

Azokban esetekben, amikor vizsgálat tárgyává tették a paródiakivétel teszttel való összeférhetőségét, arra a következtetésre jutottak, hogy a paródiacélú felhasználások egyes fajtáinak nevesítése a konkrét szabad felhasználásban – mint maga a paródia, a karikatúra, a szatíra vagy a stílusutánzás – elegendő ahhoz, hogy a kivétel pontosan meghatározottnak minősüljön.²⁴⁴ Bár kétségtelen, hogy a paródia igen elterjedt felhasználás, ez nem jelenti azt, hogy a tesztnek csak olyan felhasználás felelne meg, amely távol esik a mindennapi felhasználásoktól,²⁴⁵ így ez sem képezheti akadályát a paródiacélú felhasználások kivételként való elismerésének.

²⁴¹ *Susanna Monseau*: Fit for Purpose: Why the European Union Should Not Extend the Term of Related Rights Protection in Europe. *Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal*, 19. évf. 3. sz., 2009, p. 656 és *Eleonora Rosati*: Just a Laughing Matter? Why the Decision in Deckmyn is Broader than Parody. *Common Market Law Reviews*, 52. évf., 2015, p. 748.

²⁴² *Ysolde Gendreau*: Canada and the Three-Step Test: A Step in Which Direction. *Marquette Intellectual Property Law Review*, 15. évf. 2. sz., 2011, p. 322.

²⁴³ *Pamela Samuelson, Kathryn Hashimoto*: Is the U.S. Fair Use Doctrine Compatible with Berne and TRIPS Obligations? UC Berkeley Public Law Research Paper, 2018, p. 6–7, elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3228052>.

²⁴⁴ *Foster*: i. m. (239), p. 343. és *Guan*: i. m. (240), p. 735.

²⁴⁵ United States – Section 110(5) of the US Copyright Act – Report of the Panel (a továbbiakban: WTO-report). WT/DS160/R, WTO, 2000. június 15, elérhető: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds160_e.htm, p. 34.

A második lépcső alapján a kivétel vagy korlátozás nem állhat ellentétben a mű szokásos felhasználásával,²⁴⁶ amely egyrészt azt jelenti, hogy a szabad felhasználás nem kerülhet az aktuális piaci viszonyok között versenyhelyzetbe az érintett vagyoni joggal, másrészt pedig a kereskedelmi jelleg a WTO olvasatában ellentétes lehet a teszt rendelkezéseivel.²⁴⁷ A teszt ezen lépcsője egészen hasonló az Egyesült Államok fair use-tesztjének első és negyedik eleméhez,²⁴⁸ amelyek alapján vizsgálni kell a felhasználás célját és jellegét – ezen belül kereskedelmi természetét –, továbbá a felhasználásnak az eredeti mű potenciális piacára gyakorolt hatását.

Álláspontunk szerint a szerzői jogi szempontból elismerhető, védelemben részesíthető paródia nem ütközik (nem ütközhet) az eredeti mű piacával, rendes felhasználásával, ezt az Egyesült Államok termékeny joggyakorlata²⁴⁹ is megerősíti, tehát létezik a paródiacélú felhasználásoknak olyan köre, amely megfér a háromlépcsős teszt ezen követelményével.

A felhasználás kereskedelmi jellegének a háromlépcsős tesztre gyakorolt hatásával kapcsolatos álláspontunk az előzőekben már kifejtésre került, ennek alapján a WTO értelmezése ebben a tekintetben túlzónak tekinthető – ezt támasztja alá, hogy az Egyesült Államok a Campbell-ügy²⁵⁰ utáni gyakorlata is megfér a teszt követelményeivel²⁵¹ –, ezt az álláspontot pedig az EUB Deckmyn-ügyben hozott döntése is megerősíti.²⁵² Ennek vonatkozásában viszont szükséges leszögezni, hogy a TRIPS-megállapodás szövegezése során nem voltak előre láthatóak a tömeges internetes felhasználások,²⁵³ így a Vitarendezési Testület álláspontja az akkori viszonyok között érthető. Foster a fentieket azzal egészíti ki, hogy amennyiben a

²⁴⁶ Sara D. Marshman: Giving a Country of Pirates a Chance: Using the Three-Step Test to Accommodate the Shifting of National Attitudes on Copyright Protection. *George Washington International Law Review*, 43. évf. 4. sz., p. 726.

²⁴⁷ Marshman: i. m. (246), p. 44–50.

²⁴⁸ Az angol nyelvű szöveg elérhető: <https://goo.gl/lJLw>.

„... [T]he fair use of a copyrighted work ... for purposes such as criticism, comment, ... is not an infringement of copyright. In determining whether the use made of a work in any particular case is a fair use the factors to be considered shall include:

(1) the purpose and character of the use, including whether such use is of a commercial nature or is for nonprofit educational purposes;
 (2) the nature of the copyrighted work;
 (3) the amount and substantiality of the portion used in relation to the copyrighted work as a whole;
 and
 (4) the effect of the use upon the potential market for or value of the copyrighted work.

²⁴⁹ L. pl. a Leibovitz v. Paramount Pictures Corporation- esetet. 137 F.3d 109 (2d Cir. 1998), elérhető: <https://goo.gl/kBljzi>.

²⁵⁰ Campbell v. Acuff-Rose Music (92–1292), 510 U.S. 569 (1994, a továbbiakban Campbell-döntés), elérhető: <https://goo.gl/2fPCRG>.

²⁵¹ Robin Wright: The Three-Step Test and the Wider Public Interest: Towards a More Inclusive Interpretation. *Journal of World Intellectual Property*, 12. évf. 6. sz., 2009, p. 614.

²⁵² Az EUB álláspontja szerint a paródiacélú felhasználások szempontjából csak azt kell figyelembe venni, hogy a paródia felidézte-e az eredeti művet, humort vagy gúnyt fejez-e ki. Az Európai Unió Bíróságának C-201/13. Johan Deckmyn v. Vandersteen-ítélete (a továbbiakban: Deckmyn-ügy), [33] bekezdés, elérhető: <https://goo.gl/251K23>.

²⁵³ Gendreau: i. m. (242), p. 322.

felhasználás megfelelően transzformatív, átalakító jellegű,²⁵⁴ úgy a paródiacélú felhasználás nem ütközhet a mű rendes felhasználásával.²⁵⁵

Végül a harmadik lépcső szerint a kivétel vagy korlátozás indokolatlanul nem károsítja a jogosult jogilag elismert,²⁵⁶ az alkotáshoz és annak kiaknázásához fűződő érdekeit.²⁵⁷ E követelmény mérlegelése során fokozott figyelemmel kell lenni arra, a reciprocitás elvére²⁵⁸ alapuló érvre, miszerint abból fakadóan, hogy számos kontinentális és angolszász jogrendszer elismeri a paródiacélú felhasználásokat szabad felhasználásként,²⁵⁹ ezért pedig számos internetes platform adottnak veszi a kivétel rendelkezésre állását,²⁶⁰ a gyakorlatban megvalósuló felhasználások során igen szűk azoknak a gyakorolható vagyoni jogoknak a köre, amelyek a hazai rendszerben *de facto* is gyakorolhatók lennének. Ezért viszont a szabad felhasználás bevezetése eleve igen korlátozott mértékben érintené a vagyoni jogok kiaknázhatóságát. Foster kiegészítő, a személyhez fűződő jogokra építő álláspontja szerint a harmadik lépcső abból fakadóan nem sérülhet, hogy a paródia jellemzően nem magát a szerzőt, hanem a művet veszi célba a felhasználás során.²⁶¹ Ettől függetlenül a paródia nemzetközi szinten is évszázadok óta elismert, kritikai célú felhasználás,²⁶² amely így hozzáadott értéket hordoz, ezért a korlátozás és az elért előnyök arányára tekintettel vélhetően a jogos érdekek sérelme ezen felhasználás tekintetében nem azonosítható.

Összefoglalóan tehát a paródiacélú felhasználások megfelelnek²⁶³ a TRIPS-megállapodás szerinti háromlépcsős teszt – illetve így közvetetten a BUE²⁶⁴ – rendelkezéseinek.²⁶⁵

²⁵⁴ Ezt a szempontot a fair use-teszt is nagy hangsúllyal veszi figyelembe, l. *Lisan Hung*: The Supreme Court Holds That Parody May Be a Fair Use Under Section 107 of the 1976 Copyright Act. *Computer & High Technology Law Journal*, 10. évf. 2. sz., 1994, p. 510. Van olyan álláspont, miszerint a megfelelő mélységű transzformativitás egyenesen kiemeli az átdolgozás joga alól a felhasználást, l. *Daniel Gervais*: The Derivative Right, or Why Copyright Law Protects Foxes Better than Hedgehogs. *Vanderbilt Journal of Entertainment and Technology Law*, 15. évf., 2013, p. 854, elérhető: <http://ssrn.com/abstract=2233941>.

²⁵⁵ *Foster*: i. m. (239), p. 343.

²⁵⁶ *Jason Iuliano*: Is Legal File Sharing Legal: An Analysis of the Berne Three-Step Test. *Virginia Journal of Law & Technology*, 16. évf. 3. sz., 2011, p. 486–488.

²⁵⁷ I. m. (245), p. 57.

²⁵⁸ *Jane C. Ginsburg*: International Copyright: From a Bundle of National Copyright Laws to a Supranational Code. *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.* 47. évf., 2000, p. 26.

²⁵⁹ L. *Ujhelyi Dávid*: Értem a viccet, csak nem szeretem, avagy van-e szükség paródiakivételre a magyar szerzői jogban? *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 12. (122.) évf. 3. sz., 2017. június.

²⁶⁰ L. pl. a YouTube tájékoztatóját, amely adottnak veszi a fair use-teszt alkalmazhatóságát: <https://www.youtube.com/intl/hu/about/copyright/fair-use/>.

²⁶¹ *Foster*: i. m. (239), p. 343.

²⁶² *Hugh J. Crossland*: Rise and Fall of Fair Use: The Protection of Literary Materials against Copyright Infringement by New and Developing Media. *South Carolina Law Review*, 20. évf., 1968, p. 176.

²⁶³ *Lateef Mtima*: Copyright and Social Justice in the Digital Information Society – Three Steps toward Intellectual Property Social Justice. *Houston Law Review*, 53. évf. 2. sz., 2015, p. 475.

²⁶⁴ *Paul Goldstein, P. Bernt Hugenholtz*: *International Copyright Principles, Law, and Practice*. Second edition. Oxford University Press, New York, 2010, p. 380.

²⁶⁵ *Coenraad Visser*: The Location of the Parody Defence in Copyright Law: Some Comparative Perspectives. *Comparative and International Law Journal of Southern Africa*, 38. évf. 3. sz., 2005, p. 342–343.

IV.2. A paródia az Szjt. tesztjének olvasatában

A fentiekben kifejtettek szerint az Szjt. egészen egyedi megoldást választott a nemzetközi jogforrásokban, illetve az Infosoc-irányelv 5. cikk (5) bekezdésében található háromlépcsős tesztnek való megfeleléshez.

A megoldás egyik sajátossága, hogy a klasszikus teszt első lépcsőjét nem vagy csak közvetetten²⁶⁶ jelenti meg az Szjt. 33. § (2) bekezdése abból fakadóan, hogy ezen elem elsődleges címzettje a jogalkotó.²⁶⁷ Így a hazai jogban annak mérlegelése, hogy az adott szabad felhasználás csak különleges eseteket fed-e le,²⁶⁸ alapvetően a jogpolitikai döntéshozatal terrénumába tartozik. Ebben a körben a jogalkotónak elsősorban azt kell mérlegelnie, hogy a paródiacélú felhasználásokat elismerő szabad felhasználási eset kvalitatív és kvantitatív szempontból²⁶⁹ hogyan viszonyul az átdolgozással kapcsolatos vagyoni joghoz, a kivétel mögött van-e olyan indikáció, amely megalapozza annak törvényi szintre való emelését.

Mindezek alapján a mérleg egyik serpenyőjébe a szerző kizárólagos vagyoni jogát, a másikba pedig a szabad felhasználás által potenciálisan elérhető előnyöket kell elhelyezni. Álláspontunk szerint a paródiakivétel bevezetése – különösen a megváltozott felhasználási és engedélyezési szokásokra tekintettel – a kieső licencdíjakat jelentős mértékben meghaladó társadalmi előnyöket generálhat,²⁷⁰ így ezen mérlegelés nem képezheti akadályát a kivétel bevezetésének. Különösen igaz ez arra tekintettel, hogy egy kivétel alapvetően három célt szolgálhat: a – tulajdonhoz való jogtól eltérő – alapvető jogok érvényesülését, a felhasználók érdekeit vagy gazdasági érdekeket.²⁷¹ Álláspontunk szerint a paródiakivétel esetében mindhárom cél egyidejűleg érvényesülhet: szolgálná a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jog²⁷² érvényesülését, a felhasználók az eredeti mű kritizálásával kapcsolatos érde-

²⁶⁶ Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez. CompLex Jogtár-verzió, 2018 (a továbbiakban: Nagykommentár).

²⁶⁷ SZJSZT-17/2006 A jogellenes forrásból történő másolás kérdése, elérhető: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakv_2006_017_rec.pdf, 17–18. pont.

²⁶⁸ Eric J. Schwartz: An Overview of the International Treatment of Exceptions. Journal of the Copyright Society of the U.S.A. 57. évf. 3. sz., 2010, p. 485.

²⁶⁹ Annette Kur: Of Oceans, Islands, and Inland Water – How Much Room for Exceptions and Limitations under the Three Step-Test? Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition & Tax Law Research Paper Series, No. 08-04, 2008, p. 22, elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1317707.

²⁷⁰ William Fisher: Promises to Keep – Technology, Law, and the Future of Entertainment. Stanford University Press, 2004, p. 163.

²⁷¹ Biruk Haile: Scrutiny of the Ethiopian system of Copyright Limitations in the Light of International Legal Hybrid resulting from (the Impending) WTO Membership: Three-Step Test in Focus. Journal of Ethiopian Law, 25. évf., 2012, p. 160.

²⁷² L. még: *Andromachi Kampantai*: Trademark Parody: Limit to the Concept of Dilution or Inherent Right of the Public? UK Law Students Review, 3. évf. 1. sz., 2015, p. 52.

két²⁷³ és a paródiacélú felhasználások alkalmasak arra, hogy közvetett úton bevételeket generáljanak az eredeti mű jogosultjának oldalán is.²⁷⁴

A második és harmadik lépcső tekintetében a hazai jogirodalom nem fogalmaz meg a WTO Vitarendezési Testületének álláspontjától²⁷⁵ részletesebb megközelítést, így ezek tekintetében a fent elmondottak irányadóak, ugyanakkor szükséges vizsgálat tárgyává tenni az Szjt. további követelményeit is.

Azon fordulat, miszerint a felhasználás nem irányulhat a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férhető célra – egyetértve az SZJSZT álláspontjával –,²⁷⁶ álláspontunk szerint is az első lépcső leképeződése: a jogalkotó vélhetően azt szerette volna biztosítani, hogy a kivétel által elérni kívánt cél(ok) elérését ne csak a jogalkotó, hanem a jogalkalmazó is mérlegelés tárgyává tehesse, ezáltal is garantálva – helyesen – a szabad felhasználás funkcionalitását és a szerzői érdekek védelmét. Tehát a rendelkezés az első lépcsőre tekintettel nem redundáns, a kiváltani kívánt joghatás azonosítható. Ugyanakkor – tekintettel az első lépcső kapcsán jelen alfejezetben kifejtettekre – álláspontunk szerint ez a követelmény nem képezheti akadályát a kivétel bevezetésének.

Végezetül szükséges utalni a tisztesség követelményére is. A polgári jog generálklauzulájából²⁷⁷ is következő rendelkezés célja vélhetően az, hogy abban az esetben, ha bár a felhasználás *pro forma* megfelel a szabad felhasználási eset rendelkezéseinek, de a kivétel célja mégsem érvényesül – tehát materiálisan mégsem a kívánt joghatást érné el a jogalkotó –, *ultima ratió*ként egy olyan értelmezési eszközt adjon a jogalkalmazó kezébe, amely alkalmas lehet arra, hogy a rendelkezés funkcionalitását fenntartsa. Bár tudomásunk szerint a gyakorlatban nem volt olyan eset, amelyben egy szabad felhasználás tisztességességének hiánya miatt bukott volna el a bíróság előtt, a rendelkezés rugalmasságot szolgáló célját tekintve támogatható – bízva abban, hogy nem csupán a szűkítő értelmezés irányába alkalmazható.

Ehhez még szükséges hozzáfűzni, hogy Belgium és Luxemburg paródiakivétele egyébként tartalmazza a tisztesség követelményét, illetve számos más országban megtalálható a műfaj szabályaihoz való igazodás követelménye²⁷⁸ – amely bizonyos mértékben akár egyezést, átfedést is mutathat az előbbi kategóriával –, tehát a paródia külföldi gyakorlatában megjelenik ez a követelmény. Ugyanakkor szükséges leszögezni, hogy mivel – amennyiben a fenti okfejtés helyes – a rendelkezés alapvetően a jogalkalmazó mérlegelési jogkörét hivatott biztosítani, a paródiakivétel bevezetésének általános akadályát ezen szabály nem képezheti.

²⁷³ Goldstein, Hugenholtz: i. m. (264), p. 357.

²⁷⁴ Ugyancsak vizsgálandó kérdés, hogy CDSM-irányelv 17. cikk (7) bekezdése mennyiben teszi lehetővé ezen szempontok mérlegelését a jövőben a tagállamok oldalán.

²⁷⁵ L. még: Ross McAloon: Comply or Crumble: An Analysis of Sec. 110(5) of the Copyright Act and a Solution for Its Nonconformity. AIPLA Quarterly Journal, 40. évf. 1. sz., p. 181–187.

²⁷⁶ I. m. (267), 17. pont.

²⁷⁷ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 1:3. §.

²⁷⁸ Újhelyi: i. m. (259), p. 87.

Összességében tehát álláspontunk szerint az Sztj. egyedi háromlépcsős tesztje ugyancsak biztosítja annak a lehetőségét, hogy a hazai jogalkotó átültethesse a paródiakivételt az EU jogában – és nyilván a nemzetközi szerzői jogi jogforrásokban – biztosított keretek²⁷⁹ között.

V. Konklúzió

Jelen tanulmány annak a kérdésnek a megválaszolására vállalkozott, hogy a paródiakivétel hazai bevezetésének van-e a nemzetközi jogforrásokból²⁸⁰ és az EU jogából fakadó akadály, különös tekintettel a háromlépcsős teszt (és annak egyes megjelenési formái) rendelkezéseire – illetve feltárta a kivétel megjelenítésének hazai és nemzetközi jogi kereteit.

A felvetés vizsgálata során áttekintésre került a nemzetközi szerzői jogi jogforrási keretrendszer fejlődéstörténete – a bilaterális megállapodásoktól egészen a pragmatikus jogforrásokig –, majd a kivételek és korlátozások szempontjából meghatározó jelentőségű háromlépcsős teszt fejlődésének állomásai és értelmezésének lehetőségei kerültek elemzésre. Ennek során kitértünk a tesztnek a BUE-ben, a TRIPS-megállapodásban és a WIPO internetszerződéseiben található formáira, részletesen bemutattuk a WTO Vitarendezési Testületének a tesztrel kapcsolatos állásfoglalását,²⁸¹ illetve az Infosoc-irányelv 5. cikk (5) bekezdésében és az Sztj. 33. § (2) bekezdésében található, az utóbbi esetben egészen egyedinek mondható megoldást.

A teljesség kedvéért azonosításra kerültek az értelmezés olyan alternatív lehetőségei is, amelyek a gyakorlatban valószínűleg kevés eséllyel kerülnek alkalmazásra,²⁸² ugyanakkor jól mutatják, hogy a teszt olvasata potenciálisan milyen színes képet mutat.

A fenti kutatások alapján megalapozottan megítélhetővé vált, hogy a paródiakivétel összeegyeztethető-e a háromlépcsős teszt egyes inkarnációinak követelményeivel. A rendelkezésre álló jogforrások közül a TRIPS-megállapodás és az Sztj. tesztjének fényében egyaránt részletes vizsgálat tárgyává tettük, hogy a paródiacélú felhasználások milyen módon teljesíthetők, teljesítik a teszt egyes lépcsőinek²⁸³ követelményeit.

Bár jelen tanulmány a kérdés maradéktalan körüljárása érdekében hosszasan és mélyrehatóan igyekezett a felmerülő kérdéseket feltárni, a kutatás eredménye – leegyszerűsít-

²⁷⁹ L. még: *Karsay Enikő, Laetitia Lagarde, Nikos Prentoulis: When Trade Mark Rights Meet Free Speech. Managing Intellectual Property*, 2014, 243. sz., p. 18.

²⁸⁰ L. még: *A. Henry Olsson: New Media and International Copyright Law. Journal of Media Law and Practice*, 1. évf. 1. sz., 1980, p. 62–63.

²⁸¹ *Ruth Okediji: TRIPs Dispute Settlement and the Sources of (International) Copyright Law. Journal of the Copyright Society of the U.S.A.*, 49. évf. 2. sz., 2001, p. 625–628.

²⁸² *Orit Fischman Afori: The Evolution of Copyright Law and Inductive Speculations as to Its Future. Journal of Intellectual Property Law*, 19. évf. 2. sz., 2012, p. 258, elérhető: <https://goo.gl/hPbSNN>.

²⁸³ *James de los Reyes: Examining Copyright Exemptions for Web Mashups in the International Context – Applying American Constitutional Considerations as Guideposts for the TRIPS Three-Step Test. Hastings Constitutional Law Quarterly*, 38. évf. 2. sz., 2011, p. 487.

ve – egy mondatban összefoglalható: a szerzői jog nemzetközi keretrendszere nem képezi akadályát a paródiakivétel hazai bevezetésének.

Melléklet: A háromlépcsős teszt az egyes jogforrásokban

	Nyelv	1. lépcső	2. lépcső	3. lépcső	További rendelkezés
BUE 9(2)	HU	Az Unióhoz tartozó országok törvényhozó szervei jogosultak arra, hogy különleges esetekben lehetővé tegyék az említett művek többszörösítését, feltéve, hogy az ilyen többszörösítés nem sérelmes a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit.	–
	EN	<i>It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to permit the reproduction of such works in certain special cases,...</i>	<i>... provided that such reproduction does not conflict with a normal exploitation of the work ...</i>	<i>... and does not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.</i>	–
TRIPS 13	HU	A kizárólagos jogokra való korlátozásokat és kivételeket a Tagok olyan különleges esetekre szorítják, amelyek nem állnak ellentétben a mű szokásos felhasználásával, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.	–
	EN	<i>Members shall confine limitations or exceptions to exclusive rights to certain special cases ...</i>	<i>... which do not conflict with a normal exploitation of the work ...</i>	<i>... and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the right holder.</i>	–

	Nyelv	1. lépcső	2. lépcső	3. lépcső	További rendelkezés
WCT 10(1)	HU	A Szerződő Felek nemzeti jogszabályaikban egyes különleges esetekben korlátozásokat és kivételeket írhatnak elő az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek e Szerződés szerint biztosított jogok tekintetében, amennyiben azok nem sérelmesek a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a szerző jogos érdekeit.	10(2) A Berni Egyezményben biztosított jogokra vonatkozó korlátozásokat vagy kivételeket a Szerződő felek olyan különleges esetekre tartják fenn, amelyek nem sérelmesek a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a szerző jogos érdekeit.
	EN	<i>Contracting Parties may, in their national legislation, provide for limitations of or exceptions to the rights granted to authors of literary and artistic works under this Treaty in certain special cases ...</i>	<i>... that do not conflict with a normal exploitation of the work ...</i>	<i>... and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.</i>	10(2) Contracting Parties shall, when applying the Berne Convention, confine any limitations of or exceptions to rights provided for therein to certain special cases that do not conflict with a normal exploitation of the work and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.

	Nyelv	1. lépcső	2. lépcső	3. lépcső	További rendelkezés
WPPT 16(2)	HU	Az e Szerződésben biztosított jogokra vonatkozó korlátozásokat vagy kivételeket a Szerződő Felek olyan különleges esetekre szűkítik, amelyek nem sérelmesek az előadás, illetve a hangfelvétel rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják az előadóművészek vagy a hangfelvétel-előállítók jogos érdekeit.	16(1) A Szerződő Felek nemzeti jogszabályaikban ugyanolyan jellegű korlátozásokat és kivételeket írhatnak elő az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók védelme tekintetében, mint amilyeneket az irodalmi és művészeti alkotásokhoz fűződő szerzői jog védelmével kapcsolatban is előírnak.
	EN	<i>Contracting Parties shall confine any limitations of or exceptions to rights provided for in this Treaty to certain special cases ...</i>	<i>... which do not conflict with a normal exploitation of the performance or phonogram ...</i>	<i>... and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the performer or of the producer of the phonogram.</i>	16(1) Contracting Parties may, in their national legislation, provide for the same kinds of limitations or exceptions with regard to the protection of performers and producers of phonograms as they provide for, in their national legislation, in connection with the protection of copyright in literary and artistic works.

	Nyelv	1. lépcső	2. lépcső	3. lépcső	További rendelkezés
Infosoc- irányelv 5(5)	HU	Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására , és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit .	–
	EN	<i>The exceptions and limitations provided for in paragraphs 1, 2, 3 and 4 shall only be applied in certain special cases ...</i>	... which do not conflict with a normal exploitation of the work or other subject-matter and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the rightholder.	–
Bérlet- irányelv 10(3)	HU	Az (1) és (2) bekezdésben említett korlátozások kizárólag olyan különleges esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására , és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit .	–
	EN	<i>The limitations referred to in paragraphs 1 and 2 shall be applied only in certain special cases ...</i>	... which do not conflict with a normal exploitation of the subject matter and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the rightholder.	–
Szoftver- irányelv 6(3) Adatbázis- irányelv 6(3) (közel azonos)	HU	–	... illetve akadályozza a számítógépi program/adatbázis rendes felhasználását e cikk rendelkezései nem értelmezhetők úgy, hogy lehetséges legyen oly módon történő alkalmazásuk, ami indokolatlanul károsítaná a jogosult jogos érdekeit , ...	Az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezményvel összhangban ...

	Nyelv	1. lépcső	2. lépcső	3. lépcső	További rendelkezés
<p>Szoftver- irányelv 6(3)</p> <p>Adatbázis- irányelv 6(3)</p> <p>(közel azonos)</p>	EN	–	... or conflicts with a normal exploitation of the computer program/database.	... the provisions of this Article may not be interpreted in such a way as to allow its application to be used in a manner which unreasonably prejudices the rightholder's legitimate interests ...	In accordance with the provisions of the Berne Convention for the protection of Literary and Artistic Works, ...
Szjt. 33. § (2) bek.	HU	(2) A felhasználás a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések alapján is csak annyiban megengedett, illetve díjtalan, ... 33. § (3) A szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket nem lehet kiterjesztően értelmezni.	... amennyiben nem sérelmes a mű rendes felhasználására és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit , továbbá amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra.
	EN	Use is allowed and can be done without remuneration even on the basis of the provisions pertaining to free use only ... 33. § (3) The provisions pertaining to free use cannot be interpreted inclusively.	... to the extent that it is not injurious to the regular use of the works and it does not damage the authors legitimate interests without justification. Furthermore, use is allowed and can occur without remuneration if it fulfills the requirements of decency and its goal is not inconsistent with the purpose of free use.

Forrásjegyzék

Tanulmányok, monográfiák

- Abelman, Lawrence E. – Berkowitz, Linda L.: International Copyright Law. *New York Law School Review*, Vol. 22, 1977.
- Afori, Orit Fischman: The Evolution of Copyright Law and Inductive Speculations as to Its Future. *Journal of Intellectual Property Law*, Vol. 19, No. 2, 2012.
- Al-Sharieh, Saleh: Toward a Human Rights Method for Measuring International Copyright Law's Compliance with International Human Rights Law. *Utrecht Journal of International and European Law*, Vol. 32, 2016.
- Arnold, Richard – Rosati, Eleonora: Are national courts the addressees of the InfoSoc three-step test? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Vol. 10, Iss. 10, 2015.
- Atkinson, Benedict – Fitzgerald, Brian: *A Short History of Copyright The Genie of Information*. Springer, 2014.
- Ayoubi, Lida: The Marrakesh Treaty: Fixing International Copyright Law for the Benefit of the Visually Impaired Persons. *New Zealand Journal of Public and International Law*, Vol. 13, 2015.
- Barbosa, Roberto Garza: International Copyright Law and Litigation: Mechanism for Improvement. *Marquette Intellectual Property Law Review*, Vol. 11:1, 2007.
- Barbosa, Roberto Garza: Revisiting International Copyright Law. *Barry Law Review*, Vol. 8, 2007.
- Bergne, J. H. G.: International Copyright Union. *The Law Quarterly Review*, Vol. 3, No. 9, 1887.
- Bernárd Aurél – Timár István (szerk.): *A szerzői jog kézikönyve*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973.
- Bond, Catherine – Paramaguru, Abi – Greenleaf, Graham: Advance Australia Fair? The Copyright Reform Process. *Journal of World Intellectual Property*, Vol. 10, No. 3-4, 2007.
- Boytha György: A nemzetközi szerzői jogi és szomszédjogi egyezmények komplex összefüggései. *Jogtudományi Közlöny*, 36. évf. 12. sz, 1981.
- Boytha György: A nemzetközi szerzőijog-védelem keletkezésének kérdései. *Jogtudományi Közlöny*, 1986/11.
- Boytha György: Computer Programs as Authors Works and Their Protection Under European Law. In: Csehi Zoltán (szerk.): *Boytha György válogatott írásai*. Gondolat, Budapest, 2015.
- Boytha György: Interrelationship of Conventions on Copyright and Neighboring Rights. In: Csehi Zoltán (szerk.): *Boytha György válogatott írásai*. Gondolat, Budapest, 2015.
- Boytha György: Penal Protection of Works of Visual Art under the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works. In: Csehi Zoltán (szerk.): *Boytha György válogatott írásai*. Gondolat, Budapest, 2015.
- Boytha György: The historical development of the regulation by international treaties of rights related to translation. In: Csehi Zoltán (szerk.): *Boytha György válogatott írásai*. Gondolat, Budapest, 2015.

- Boytha György: Új problémák a szerzői alkotások nemzetközi felhasználása terén. A Berni Unió válsága. In: Csehi Zoltán (szerk.): *Boytha György válogatott írásai*. Gondolat, Budapest, 2015.
- Caddy, Lorna – Shan, Niri – Aumage, Valerie: The European Approach to Fair Dealing – Harmony or Discord. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 57, No. 3, 2010.
- Carter, Edward L.: Harmonization of Copyright Law in Response to Technological Change: Lessons from Europe about Fair Use and Free Expression. *University of La Verne Law Review*, Vol. 30, No. 2, 2009.
- Caviedes, Alexander A.: International Copyright Law: Should the European Union Dictate Its Development. *Boston University International Law Journal*, Vol. 16, No. 1, 1998.
- Christie, Andrew – Wright, Robin: A Comparative Analysis of the Three-Step Tests in International Treaties. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, Vol. 45, Iss. 4, 2014.
- Cordray, Monique L.: GATT v. WIPO. *Journal of the Patent and Trademark Office Society*, Vol. 76, 1994.
- Crews, Kenneth D.: Harmonization and the Goals of Copyright: Property Rights or Cultural Progress? *Indiana Journal of Global Legal Studies*, Vol. 6, Iss. 1, 1998.
- Crossland, Hugh J.: Rise and Fall of Fair Use: The Protection of Literary Materials against Copyright Infringement by New and Developing Media. *South Carolina Law Review*, Vol. 20, 1968.
- Dawid, Heinz: Basic Principles of International Copyright. *Copyright Society of the U.S.A. Bulletin*, Vol. 21, 1973.
- De los Reyes, James: Examining Copyright Exemptions for Web Mashups in the International Context – Applying American Constitutional Considerations as Guideposts for the TRIPS Three-Step Test. *Hastings Constitutional Law Quarterly*, Vol. 38, No. 2, 2011.
- Dinwoodie, Graeme B.: Copyright Lawmaking Authority: An (Inter)Nationalist Perspective on the Treaty Clause. *Columbia Journal of Law & the Arts*, Vol. 30, 2007.
- Dinwoodie, Graeme B.: The International Intellectual Property System: Treaties, Norms, National Courts, and Private Ordering. In: Daniel Gervais (ed.) *Intellectual Property, Trade and Development: Strategies to Optimize Economic Development in a TRIPS Plus Era*. Oxford University Press, 2007.
- Dinwoodie, Graeme B.: The WIPO Copyright Treaty: A Transition to the Future of International Copyright Lawmaking? *Case Western Reserve Law Review*, Vol. 57, No. 4, 2007.
- Dreier, Thomas: Limitations: The Centerpiece of Copyright in Distress – An Introduction. *Information Technology and Electronic Commerce Law*, Vol. 1, No. 2, 2010.
- Dreyfuss, Rochelle: From Incentive to Commodity to Asset: How International Law is Reconceptualizing Intellectual Property. *Michigan Journal of International Law*, Vol. 36, Iss. 4, 2015.
- Duffy, F. Ryan: International Copyright. *Air Law Review*, Vol. 8, 1937.
- Dworkin, Gerald: Exceptions to Copyright Exclusivity: Is Fair Use Consistent with Article 9.2 Berne and the New International Order. *International Intellectual Property Law & Policy*, Vol. 4, Chapter 66, 2000.
- Elmahjub, Ezieddin – Suzor, Nicolas: Fair Use and Fairness in Copyright: A Distributive Justice

- Perspective on Users' Rights. *Monash University Law Review*, Vol. 43, No. 1, 2017.
- Engle, Eric Allen: When is Fair Use Fair: A Comparison of E.U. and U.S. Intellectual Property Law. *The Transnational Lawyer*, Vol. 15, 2002.
- Faludi Gábor: A paródia a szerzői jogban. In: Kóhidi Ákos – Keserű Barna Arnold (szerk.): *Tanulmányok a 65 éves Lenkovic Barnabás tiszteletére*. Eötvös József Könyv- és Lapkiadó, Győr, Budapest, 2015.
- Ficsor Mihály: Copyright for the Digital Era: The WIPO "Internet" Treaties. *Columbia-VLA Journal of Law & the Arts*, Vol. 21, Iss. 3-4, 1997.
- Ficsor Mihály: The International Digital Agenda and the New WIPO Treaties. *International Intellectual Property Law & Policy*, Vol. 4, Chapter 67, 2000.
- Ficsor Mihály: The WIPO Internet Treaties: International Developments. *International Intellectual Property Law & Policy*, Vol. 4, Chapter 76, 2000.
- Ficsor Mihály: The WIPO Internet Treaties: The United States as the Driver: The United States as the Main Source of Obstruction – As Seen by an Anti-Revolutionary Central European. *The John Marshall Review of Intellectual Property Law*, Vol. 6, 2006.
- Fisher, William: *Promises to Keep – Technology, Law, and the Future of Entertainment*. Stanford University Press, 2004.
- Fitzgerald, Brian – Gilchrist, John (ed.): *Copyright Perspectives, Past, Present and Prospect*. Springer, 2015.
- Foster, Mariko A.: Parody's Precarious Place: The Need to Legally Recognize Parody as Japan's Cultural Property. *Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law*, Vol. 23, No. 2, 2013.
- Frankel, Susy: The International Copyright Problem and Durable Solutions. *Vanderbilt Journal of Entertainment & Technology Law*, Vol. 18, 2015.
- Geiger, Christophe – Gervais, Daniel – Senftleben, Martin: The Three-Step Test Revisited: How to Use the Test's Flexibility in National Copyright Law. *American University International Law Review*, Vol. 29, Iss. 3, 2014.
- Geller, Paul Edward: A German Approach to Fair Use: Test Cases for TRIPs Criteria for Copyright Limitations. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 57, 2010.
- Geller, Paul Edward: New Dynamics in International Copyright. *Columbia – VLA Journal of Law & the Arts*, Vol. 16, 1992.
- Geller, Paul Edward: Rethinking the Berne-Plus Framework: From Conflicts of Laws to Copyright. *European Intellectual Property Review*, Vol. 31, 2009.
- Gendreau, Ysolde: Canada and the Three-Step Test: A Step in Which Direction. *Marquette Intellectual Property Law Review*, Vol. 15, No. 2, 2011.
- Gervais, Daniel J.: Making Copyright Whole: A Principled Approach to Copyright Exceptions and Limitations. *University of Ottawa Law & Technology Journal*, Vol. 5, Iss. 1, 2008.
- Gervais, Daniel J.: The Internationalization of Intellectual Property: New Challenges from the very old and the very new. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*, Vol. 12, 2002.

- Gervais, Daniel J.: Towards a New Core International Copyright Norm: The Reverse Three-Step Test. *Marquette Intellectual Property Law Review*, Vol. 9, 2005.
- Gervais, Daniel: The Derivative Right, or Why Copyright Law Protects Foxes Better than Hedgehogs. *Vanderbilt Journal of Entertainment and Technology Law*, Vol. 15, 2013.
- Gibson, Alex: International Copyright. *The Commonwealth Law Review*, Vol. 4, 1907.
- Gin, Elaine B.: International Copyright Law: Beyond the WIPO & TRIPS Debate. *Journal of the Patent and Trademark Office Society*, Vol. 86, 2004.
- Ginsburg, Jane C.: European Copyright Code – Back to the First Principles (With Some Additional Detail). *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 58, No. 2, 2011.
- Ginsburg, Jane C.: International Copyright: From a Bundle of National Copyright Laws to a Supranational Code. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 47, 2000.
- Ginsburg, Jane C.: Toward Supranational Copyright Law? The WTO Panel Decision and the “Three-Step Test” for Copyright Exceptions, *The Center for Law and Economic Studies*, Working Paper No. 181, 2001.
- Goldstein, Paul – Hugenholtz, P. Bernt: *International Copyright Principles, Law, and Practice*. Oxford University Press, második kiadás, New York, 2010.
- Goold, Patrick R.: The Interpretive Argument for a Balanced Three-Step Test. *American University International Law Review*, Vol. 33, Iss. 1, 2017.
- Griffiths, Jonathan: Infopaq, BSA and the “Europeanisation” of United Kingdom copyright law. *Media & Arts Law Review*, Vol. 16, 2011.
- Griffiths, Jonathan: The ‘Three-Step Test’ in European Copyright Law – Problems and Solutions. *Queen Mary University of London, School of Law, Legal Studies Research Paper*, No. 31/2009.
- Griffiths, Jonathan: Unsticking the Centre-Piece – The Liberation of European Copyright Law? *Journal of Intellectual Property Information Technology and e-Commerce Law*, Vol. 87, 2010.
- Grossman, Gene M. – Mavroidis, Petros C.: United States – Section 110(5) of the US Copyright Act, Recourse to Arbitration under Article 25 of the DSU: would’ve or should’ve? Impaired benefits due to copyright infringement. *World Trade Review*, Vol. 2, Iss. 2, 2003.
- Guan, Wenwei: Fair Dealing Doctrine Caught between Parody and UGC Exceptions: Hong Kong’s 2014 Copyright Amendment and Beyond. *Hong Kong Law Journal*, Vol. 45, No. 3, 2015.
- Gyenge Anikó: A kivételek és korlátozások céljai a szerzői monopoljogban. *Verseny és szabályozás*, 4. évf, 2010/1.
- Gyenge Anikó: A szerzői jog h-moll miséje: A három lépcsős teszt. *Jogi tanulmányok*, ELTE-ÁJK, Budapest, 2005/10.
- Gyenge Anikó: *Szerzői jogi korlátozások és a szerzői jog emberi jogi háttere*. HVG-ORAC, Budapest, 2010.
- Gyertyánfy Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez*. CompLex Jogtár-verzió, 2018.
- Hadl, Robert D.: The Crisis in International Copyright. *Columbia – VLA Journal of Law & the Arts*, Vol. 16, 1992.

- Haile, Biruk: Scrutiny of the Ethiopian system of Copyright Limitations in the Light of International Legal Hybrid resulting from (the Impending) WTO Membership: Three-Step Test in Focus. *Journal of Ethiopian Law*, Vol. 25, 2012.
- Hajdú Dóra: A magáncélú másolásra tekintettel fizetett díjak egyes értelmezési kérdései az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 9. (119.) évf. 6. sz., 2014.
- Hansen, Hugh C.: International Copyright: An Unorthodox Analysis. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, Vol. 29, 1996.
- Harpur, Paul – Suzor, Nicolas: Copyright Protections and Disability Rights: Turning the Page to a New International Paradigm. *University of New South Wales Law Journal*, Vol. 36, Iss. 3, 2013.
- Harris, Lesley Ellen: A Single International Copyright Law. *Australian Law Librarian*, Vol. 9, 2001.
- Hilty, Retro M.: Declaration on the Three-Step Test: Where Do We Go from Here. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law*, Vol. 1, 2010.
- Hoeren, Thomas: The European Union Commission and Recent Trends in European Information Law. *Rutgers Computer Technology Law Journal*, Vol. 29, No. 1, 2003.
- Hugenholtz, P. Bernt – Senftleben, Martin R.F.: Fair Use in Europe: In Search of Flexibilities. *Amsterdam Law School*, Research Paper, No. 2012-39, 2012.
- Hung, Lisan: The Supreme Court Holds That Parody May Be a Fair Use Under Section 107 of the 1976 Copyright Act. *Computer & High Technology Law Journal*, Vol. 10, 1994.
- Iuliano, Jason: Is Legal File Sharing Legal: An Analysis of the Berne Three-Step Test. *Virginia Journal of Law & Technology*, Vol. 16, No. 3, 2011.
- Jun, Meeka – Rosenboro, Steven D.: The WIPO Treaties – The International Battle over Copyright Cyberturf. *Entertainment and Sports Lawyer*, Vol. 15, No. 3, 1997.
- Junker, Carl: *Die Berner convention zum Schutze der Werke der Litteratur und Kunst und Österreich-Ungarn*. Hölder, Bécs, 1900.
- Kampantai, Andromachi: Trademark Parody: Limit to the Concept of Dilution or Inherent Right of the Public? *UK Law Students Review*, Vol. 3, Iss. 1, 2015.
- Kampelman, Max M.: The United States and International Copyright. *American Journal of International Law*, Vol. 41, 1947.
- Kaplan, Lisa Moloff: Parody and the Fair Use Defense to Copyright Infringement: Appropriate Purpose and Object of Humor. *Arizona State Law Journal*, Vol. 26, 1994.
- Karsay Enikő – Laetitia Lagarde – Nikos Prentoulis: When Trade Mark Rights Meet Free Speech. *Managing Intellectual Property*, Vol. 243, 2014.
- Kennedy, Matthew: *WTO Dispute Settlement and the TRIPS Agreement – Applying Intellectual Property Standard sin Trade Law Framework*. Cambridge University Press, Cambridge, 2016.
- Kerremans, Robin: A Critical View on the European Draft Directive for Orphan Works. *Queen Mary Journal of Intellectual Property*, Vol. 2, No. 1, 2012.
- Kis Réka: Az Európai Unió hatásköre a szerzői jog területén. *Acta Universitatis Sapientiae: Legal Studies*, 2017/6.

- Kiss Zoltán: A szabad felhasználás az alkotómunka, a tudományos kutatás, az archiválás, valamint a magáncélú és az intézményi célú felhasználások forrásvidékei. *Jura: A Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának tudományos lapja*, 2015/2.
- Koelman, Kamiel J.: Fixing the Three-Step Test. *European Intellectual Property Review*, 2006/8.
- Kritharas, Theodoros: Challenge of Copyright in the Information Society: Copyright on the Internet – Current Legal Aspects. *Revue Hellenique de Droit International*, Vol. 56, 2003.
- Kur, Annette: Of Oceans, Islands, and Inland Water – How Much Room for Exceptions and Limitations under the Three Step-Test? *Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition & Tax Law Research Paper Series*, No. 08-04, 2008.
- Liu, Kung-Chung – Sun, Haochen: A Universal Copyright Fund: A New Way to Bridge the Copyright Divide. *National Taiwan University Law Review*, Vol. 1:2, 2006.
- Lula, Katie: Neither Here Nor There But Fair: An International Copyright Legal System Between East and West, Past and Present. *Asian-Pacific Law & Policy Journal*. Vol. 8, Iss. 1, 2006.
- Malbon, Justin – Lawson, Charles – Davison, Mark: *The WTO Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*. Edward Elgar, Northampton, 2014.
- Marshman, Sara D.: Giving a Country of Pirates a Chance: Using the Three-Step Test to Accommodate the Shifting of National Attitudes on Copyright Protection. *George Washington International Law Review*, Vol. 43, No. 4, 2011.
- Martin, Rebecca F.: The WIPO Performances and Phonograms Treaty: Will the U.S. Whistle a New Tune? *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 44, 1997.
- McAloon, Ross: Comply or Crumble: An Analysis of Sec. 110(5) of the Copyright Act and a Solution for Its Nonconformity. *AIPLA Quarterly Journal*, Vol. 40, No. 1, 2012.
- Mezei Péter: A technológia és a szerzői jog szimbiózisa. *Jogtudományi Közlöny*, 2012/5.
- Mezei Péter: Mitől fair a fair? Szerzői művek felhasználása a fair use-teszt fényében. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2008/6.
- Monseau, Susanna: Fit for Purpose: Why the European Union Should Not Extend the Term of Related Rights Protection in Europe. *Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal*, Vol. 19, No. 3, 2009.
- Mtima, Lateef: Copyright and Social Justice in the Digital Information Society – Three Steps toward Intellectual Property Social Justice. *Houston Law Review*, Vol. 53, No. 2, 2015.
- Nordemann, Axel: Berne and Beyond: Understanding International Conventions Relating to Copyright Law. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 59, 2012.
- Nótári Tamás: Remarks on Early Hungarian Copyright Regulation. In: *Geistiges Eigentum und Urheberrecht aus der historischen Perspektive. Lectiones Iuridicae*. Pólay Elemér Alapítvány, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Szeged, 2014.
- Okediji, Ruth: Toward an International Fair Use Doctrine. *Columbia Journal of Transnational Law*, Vol. 39, 2000.
- Okediji, Ruth: TRIPs Dispute Settlement and the Sources of (International) Copyright Law. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 49, No. 2, 2001.

- Oliver, Jo: Copyright in the WTO: The Panel Decision on the Three-Step Test, *Columbia Journal of Law & the Arts*, Vol. Vol. 25, Iss. 2-3, 2002.
- Olsson, A. Henry: New Media and International Copyright Law. *Journal of Media Law and Practice*, Vol. 1, No. 1, 1980.
- Pelzt, Richard J.: Global Warming Trend? The Creeping Indulgence of Fair Use in International Copyright Law. *Texas Intellectual Property Law Journal*, Vol. 17, 2009.
- Perlmutter, Shira: Future Directions in International Copyright. *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal*, Vol. 16, 1998.
- Peukert, Alexander: A Bipolar Copyright System for the Digital Network Environment. *Hastings Communications and Entertainment Law Journal*, Vol. 28, No. 1, 2005.
- Peukert, Alexander: Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law. In: Günther Handl – Joachim Zekoll – Peer Zumbansen (ed.): *Beyond Territoriality: Transnational Legal Authority in an Age of Globalization*. Brill Academic Publishing, Leiden-Boston, 2012.
- Pogácsás Anett: *Különbözőség az egységben – A szerzői jogi szabályozás differenciálódásának hatása a jogterület szerepére és hatékonyságára*. Doktori értekezés, 2017.
- Ranschburg Viktor: *A szerzői jog nemzetközi védelmére alkotott berni egyezmény vonatkozással Magyarországra*. Eggenberger, Budapest, 1901.
- Ricketson, Sam: *WIPO Study on Limitations and Exceptions of Copyright and Related Rights in the Digital Environment*. WIPO, SCCR/9/7, 2003.
- Rietjens, Bob: Copyright and the Three-Step Test: Are Broadband Levies Too Good to Be True. *International Review of Law, Computers & Technology*, Vol. 20, No. 3, 2006.
- Rignalda, Allard: National and International Dimensions of Copyright Law in the Internet Age – Harmonizing Exemptions: The Case of Orphan Works. *European Review of Private Law*, 2009/5.
- Ringer, Barbara A.: A New Horizon for International Copyright. *Copyright Society of the U.S.A. Bulletin*, Vol. 17, 1969.
- Rosati, Eleonora: Just a Laughing Matter? Why the Decision in Deckmyn is broader than parody. *Common Market Law Review*, Vol. 52, 2015.
- Rosati, Eleonora: Non-Commercial Quotation and Freedom of Paranorma. *Information Technology and Electronic Commerce Law*, Vol. 8, No. 4, 2017.
- Samuelson, Pamela – Hashimoto, Kathryn: Is the U.S. Fair Use Doctrine Compatible with Berne and TRIPS Obligations? *UC Berkeley Public Law Research Paper*, 2018.
- Schwartz, Eric J.: An Overview of the International Treatment of Exceptions. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 57, No. 3, 2010.
- Senftleben, Martin: Bridging the Differences between Copyright's Legal Traditions – The Emerging EC Fair Use Doctrine. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 57, No. 3, 2010.
- Senftleben, Martin: Quotations, Parody and Fair Use. In: Bernt Hugenholtz – Antoon Quaedvlieg – Dirk Visser (szerk.): *1912–2012 – A Century of Dutch Copyright Law*. Amstelveen: deLex, 2012.
- Senftleben, Martin: The International Three-Step Test – A Model Provision for EC Fair Use Legislation. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law*, Vol. 1, 2010.

- Senffleben, Martin: Towards a Horizontal Standard for Limiting Intellectual Property Rights? – WTO Panel Reports Shed Light on the Three-Step Test an Copyright Law and Related Tests in Patent and Trademark Law. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, Vol. 37, No. 4, 2006.
- Sheinblatt, Julie S.: The WIPO Copyright Treaty. *Berkeley Techology Law Journal*, Vol.13:535, 1998.
- Sun, Haochen: Overcoming the Achilles Heel of Copyright Law. *Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property*, Vol. 5, 2007.
- Tattay Levente: A szellemi alkotások teljes körű újraszabályozása Magyarországon. *Iustum Aequum Salutare*, 2009/2.
- Tattay Levente: Változások a szellemi alkotások nemzetközi jogában. *Külgazdaság, jogi mell*, 2002/2.
- Újhelyi Dávid: Értem a viccet, csak nem szeretem, avagy van-e szükség paródiakivételre a magyar szerzői jogban? *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 12. (122.) évf. 3. sz., 2017.
- Van Coppenhagen, Vanessa: Copyright and the WIPO Copyright Treaty, with Specific Reference to the Rights Applicable in a Digital Environment and the Protection of Technological Measures. *The South African Law Journal*, Vol. 119, 2002.
- Visser, Coenraad: The Location of the Parody Defence in Copyright Law: Some Comparative Perspectives. *Comparative and International Law Journal of Southern Africa*, Vol. 38, No. 3, 2005.
- Von Lewinski, Silke: International Copyright over the Last 50 Years – A Foreign Perspective. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 50, 2003.
- Westkamp, Guido: The Three-Step Test and Copyright Limitations in Europe: European Copyright Law between Approximation and National Decision Making. *Copyright Society of the U.S.A. Journal*, Vol. 56, 2008.
- Wright, Robin: The Three-Step Test and the Wider Public Interest: Towards a More Inclusive Interpretation. *Journal of World Intellectual Property*, Vol. 12, No. 6, 2009.
- Yu, Peter K.: Fair Use and Its Global Paradigm Evolution. *University of Illinois Law Review*, No. 1, 2019.
- Yu, Peter K.: TRIPS Enforcement and Developing Countries. *American University International Law Review*, Vol. 26, No. 3, 2011.

Nemzetközi jogforrások

- A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás.
- A vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló Marrákesi Szerződés.
- Az audiovizuális előadásokról szóló Pekingi Szerződés.
- Az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Unió Egyezmény.
- Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény.
- WIPO Copyright Treaty.
- WIPO Performances and Phonograms Treaty.

A Berni Unió Egyezmény módosító jegyzőkönyvei

Az 1908. évi Berliini Jegyzőkönyv.

Az 1914. évi Jegyzőkönyv.

Az 1928. évi Római Jegyzőkönyv.

Az 1948. évi Brüsszeli Jegyzőkönyv.

Az 1967. évi Stockholmi Jegyzőkönyv.

Az 1971. évi Párizsi Jegyzőkönyv.

Az 1986. évi Párizsi Jegyzőkönyv.

Az Európai Unió jogforrásai

A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló 2006/115/EK irányelv.

A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló (EU) 2019/790 irányelv.

A műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítésére alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 93/83/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló (EU) 2019/789 irányelv.

A számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24/EK irányelv.

A számítógépi programok jogi védelméről szóló 91/250/EGK irányelv.

A szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes művek és más teljesítmények hozzáférhető formátumú példányainak a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló, határokon átnyúló, az Unió és harmadik országok közötti cseréjéről szóló 2017. szeptember 13-i (EU) 2017/1563 európai parlamenti és tanácsi rendelet.

A szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes műveknek és más teljesítményeknek a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló egyes megengedett felhasználási módjairól, valamint az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló (EU) 2017/1564 irányelv.

Az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelv.

Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés.

Az Egyesül Államok jogforrása

Fairness in Music Licensing Act of 1998, Pub. Law 105–298.

Egyéb Európai Unió források

A WIPO Szerzői Jogi Szerződésének, valamint a WIPO Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződésének az Európai Közösség nevében történő jóváhagyásáról szóló 2000/278/EK Tanácsi határozat.

Az EUB 3/15. sz. véleménye (2017. február 14.).

Az EUB 1/94. sz. véleménye (1994. november 15.).

Hazai jogforrások

1922. évi XIII. törvény Magyarország belépéséről az irodalmi és művészeti művek védelmére alakult berni nemzetközi Unióba.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény.

A Szellemi Tulajdon Világszervezete 1996. december 20-án, Genfben aláírt Szerzői Jogi Szerződésének, valamint Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződésének kihirdetéséről szóló 2004. évi XLIX. törvény.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 38. §-ának (5) bekezdésében szabályozott szabad felhasználás esetében a nyilvánosság egyes tagjaihoz való közvetítés és a számukra történő hozzáférhetővé tétel módjának és feltételeinek meghatározásáról szóló 117/2004. (IV. 28.) Korm. rendelet.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény.

Az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (a továbbiakban: GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről szóló 1998. évi IX. törvény.

Az ipari tulajdon oltalmára létesült uniós egyezmények 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált, illetve létrehozott szövege módosításának kihirdetéséről szóló 1986. évi 20. törvényerejű rendelet.

Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről szóló 1975. évi 4. törvényerejű rendelet.

Az Európai Unió Bíróságának döntései

C-201/13. Johan Deckmyn v. Vandersteen-ítélet.

C-117/13. Technische Universität-döntés.

C-360/13. Public Relations Ltd.-döntés.

C-469/17. Funke Medien GmbH-döntés.

C-476/17. Pelham GmbH-döntés.

C-516/17. Spiegel Online GmbH-döntés.

C-145/10. Painer-döntés.

C-302/10. Infopaq II.-döntés.

C-403/08. Premier League ügy.

C-435/12. ACI Adam-döntés.

C-462/09. Stichting de Thuiskopie-ügy.

C-463/12. Copydan-döntés.

C-5/08. Infopaq I.-döntés.

Az Egyesült Államok bírói fórumainak döntései

Campbell v. Acuff-Rose Music (92-1292), 510 U.S. 569 (1994).

Leibovitz v. Paramount Pictures Corporation, 137 F.3d 109 (2d Cir. 1998).

Twentieth Century Music Corp. v. Aiken, 422 U.S. 151 (1975).

A Szerzői Jogi Szakértői Testület szakvéleményei

SZJSZT-14/2019, Kéreseményeket rögzítő képfelvételek szerzői jogi védelme.

SZJSZT-29/2004, Hazai és külföldi időszaki kiadványok tartalmának digitális archiválásával összefüggő szerzői jogi kérdések.

SZJSZT-17/2006, A jogellenes forrásból történő másolás kérdése.

SZJSZT-31/2007/1, IPTV szolgáltatás szerzői jogi megítélése.

SZJSZT-08/2007/1, Szerzői művek online fájl cserélő rendszerek segítségével megvalósuló felhasználása.

SZJSZT-11/2008, Cím szerzői jogi védelme.

SZJSZT-21/2007/01, A reprográfiai díjra jogosultak köre.

Egyéb források

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény indokolása, CompLex Jogtár verzió.

A WCT-t megszövegező diplomáciai konferencia eredményeként létrejött közös nyilatkozat.

Max Planck Institute for Innovation and Competition: Declaration – A Balanced Interpretation of the “Three-Step Test” in Copyright Law. ATRIP Conference, München, 2008.

Records of the Intellectual Property Conference of Stockholm, Volume I. WIPO, Genf, 1971.

Records of the Intellectual Property Conference of Stockholm, Volume II. WIPO, Genf, 1971.

WIPO: Records of the Diplomatic Conference on Certain Copyright and Neighboring Rights Questions – Volume 1. Genf, 1996.

WIPO: Records of the Diplomatic Conference on Certain Copyright and Neighboring Rights Questions – Volume 2. Genf, 1996.

WTO: United States – Section 110(5) of the US Copyright Act – Report of the Panel WT/DS160/R, 2000.